

Ένα βιβλίο που θα μείνει για πάντα

Ελένης Σαραντίτη: «Η Θυσία»

(Ο Λεωνίδας της Σπάρτης όπως δεν τον ξέραμε)

Από τα σχολικά μας χρόνια διαβάζαμε για τα γνωστά και λαμπρά της Ελλάδας· ότι ο Λεωνίδας της Σπάρτης αντιμετώπισε με το μικρό στρατό των Ελλήνων τα παλυάριθμα στίφη του επιτιθέμενου Ξέρεξ· ότι στο τέλος κράτησε τους ελάχιστους και, πολεμώντας μαζί τους ως Αρχηγός, με παλικαριά ανυπέρβλητη έπεισε στο πεδίο της τιμής, στις Θερμοπύλες· για τη Σπάρτη, την Ελλάδα και την Ευρώπη· ως παράδειγμα πόθου και πάθους ελευθερίας, αξιοπρέπειας και τιμής.

Αυτά -μέσες ακρες- γνωρίζαμε και θαυμάζαμε.

Γνωρίζαμε επίσης το Λεωνίδα από τον νεώτερο ανδριάντα του ως φοβερό πολεμιστή. Κατά τα τελευταία δε χρόνια, είδαμε το βασιλιά της Σπάρτης και σε κινηματογραφική ταινία που μας ήλθε από το Χόλιγουντ, αμφιλεγόμενη από τους θεατές και τους κριτικούς. Γνωρίζαμε επίσης το Λεωνίδα και από άλλες εργασίες ιστορικών.

Αυτά μέχρι τώρα ξέραμε, τίποτε άλλο δεν πέρναγε από το μυαλό μας για το Λεωνίδα, τίποτε περισσότερο.

Πολλοί κατά καιρούς ενδεχομένως θα νόμιζαν ότι ο Λεωνίδας της Σπάρτης γεννήθηκε από πέτρα και ατσάλι. Και ότι έτσι διάβηκε στη ζωή του έως τις Θερμοπύλες, στον τόπον εκείνο όπου θυσιάστηκε: ως πέτρα και ατσάλι, επίσης, «τοις κείνων ρήμασι πειθόμενος», όπως πάντα.

Όμως, επείτερο, ήταν δηλαδή γραμμένο της μιούριας και από γόνιμη έμπινευση, τον πραγματικό Λεωνίδα, ΟΛΟΚΛΗΡΟ το Λεωνίδα της Σπάρτης, ως πολεμιστή μα και ως άνθρωπο -«ιης διπλανής πιόρτας», όπως θα λέγαμε σήμερα- να μας τον δώσει μια λακωνοπούλα. Μια Λάκαινα της λογοτεχνίας, η πολυγράφοτατη, πολυβραβευμένη και πασίγνωστη Ελένη Σαραντίτη, καταγόμενη από τας Βοιάς, από τα Βάτικα της Λακωνίας.

Στο ιστορικό αυτό μυθιστόρημα («Η Θυσία», σελ. 380, εκδόσεις Πατάκη, 2009 -σε όλα τα βιβλιοπωλεία), η κ. Ελένη Σαραντίτη μάς προσφέρει, λογοτεχνικά, ως ανθοδέσμη από τα χαμηλώματα του Ταῦγετου και του Πάρνωνα, έναν κόσμο για το Λεωνίδα που οι περισσότεροι αγνοούσαμε, όπως

προείπα. Η πολύμοχθη και θελκτική αυτή εργασία της Ε.Σ. μοιάζει με ολάνθιστο γιασεμί που ελίσσεται σε δέντρο δάφνης· που ανελίσσεται τρυφερά, απαλά, χωρίς το γιασεμί να πνίγει το δέντρο της «δάφνης», τον ιστορικό δηλαδή μα και μυθικό Λεωνίδα, της αντρειοσύνης και της θυσίας στις Θερμοπύλες.

Απολαμβάνοντας το βιβλίο...

Από την αρχή ήδη του βιβλίου «βλέπουμε» και «ακούμε» το βασιλιά της Σπάρτης να μας μιλά. Να μας μιλά στοχαστικά και με χάρη, γοητευμένος κάποιες στιγμές από το φως ενός ολόγιομου φεγγαριού και ως άνθρωπος. Ως άνθρωπος που τίποτε το ανθρώπινο δεν του ήταν ξένο.

Να μαθαίνουμε λεπτομέρειες από τις συζητήσεις του νεαρού Λεωνίδα με τον Ανθέα, το σοφό είλωτα της αγροικίας του. Να μας μιλά στα ίσια για τις προγαμαίες σχέσεις του με τη Δελφίνη, και το «χρησμό» που φοβισμένη του έδωσε. Να μας αποκαλύπτει τα του Κλεομένη, που του άρεσε «να τα τσούζει».

Να μαθαίνουμε πώς ερωτεύτηκε τη Γοργώ κατά τις εορτές των Υακινθίων. Για το νοήμον ελάφι της Γοργώς και τη σοφία και σύνεσή της στις δύσκολες περιστάσεις. Να μαθαίνουμε για την τρυφερή πατρική του φροντίδα στο μικρό τους γιο. Να μας μιλά ακόμη και για τους «θεογενείς φόβους» παντός ανθρώπου, ναι, μα και αυτού του ίδιου, πολλές φορές.

Να μας αποκαλύπτει τους δυσοίωνους χρησμούς του Μεγιστία και άλλων για την επικείμενη εκστρατεία -και τη θυσία του- στις περιώνυμες Θερμοπύλες...

...Και έρχεται ώρα -στην οικονομία του βιβλίου- που φτάνουμε στην αυτοθυσία των Σπαρτιατών και των συντρόφων τους στις Θερμοπύλες. Εμπρός τους θάλασσα είναι ο στρατός των βαρβάρων. Οι ηρωισμοί των ολύγων αυτών Ελλήνων και τα παλαιόστημα πειριγράφονται και τα φανταζόμαστε. Πριν όμως υψωθούν τα ακόντια και αστράφουν οι λόγχες για το ύστατο τέλος -που είναι η αρχή μιας ατέλειωτης δόξας-, ο Λεωνίδας σε έξαρση καλεί και προσκαλεί τη Μνημοσύνη. Να φέρει ενώπιον του τη Σπάρτη και τον κόσμο ολόκληρο που τούτη την ώρα ο ίδιος υπερασπίζεται -όταν σε λίγο θα κείτεται στο χώμα, χωρίς πνοή.

Και λέει -μεταξύ άλλων- ο Λεωνίδας της Σπάρτης προσκαλώντας τη Μνημοσύνη:

«...Την καλώ. Την προσκαλώ. Την επικαλούμαι. Την παρακαλώ· έλα και φέρε μου τις βροχές που με νό-

πισαν, τις ακτίνες που με έθαλψαν, το χιόνι που μου θάμπιωσε τα μάτια, το βασιλιά ποταμό, τα εύκαρπα δέντρα, τον λυγμό της αηδόνας, την ανοιξιάτικη ευωδία των πορτοκαλεώνων. Κάνε ν' αστράψει εμπρός μου με όλη του τη μεγαλόπρεπη θωριά και την ηγεμονική ματιά του ο Βασιλαετός που με συντρόφευσε όχι και λίγες φορές. Να έρθουν οι σαύρες να λιαστούν στα πόδια μου και τα μυρμήγκια ν' ανοίξουν δρόμο στα μαλλιά μου. Να πλησιάσουν οι πέρδικες με το καμαρωτό περπάτημά τους, ως και αυτοί οι πετροκότυφες εύθυμοι, ζωηροί, ανεξάντλητοι... Ας ζυγώσει και ο Φιδαετός. Και γιατί όχι ο Χρυσαετός; Να μαζευτούν ελάφια, ζαρκάδια. Δρυοκολάπτες. Ερωτευμένοι κύκνοι και μοναχικοί ερωδοί. Πυρροβασιλίσκοι. Αιγιάλοι. Λύκοι και πεταλούδες πολύχρωμες να συγκεντρωθούν. Ω ζωή! Εδώ. Εδώ να υποδεχθώ και την Κυρά μου.

Θα εμφανισθεί αστραφτερή και αγέρωχη... Εάν δε έχω την τύχη να με αφουγκραστεί ο γιος μου, ο μικρός μου πρίγκηπας, ο καταδικός μου Πλείσταρχος... Της μάνας μου το σιγανό γέλιο ν' ακουστεί κελαϊδιστό και του πατέρα μου το ταχύ βήμα...

Φέρε, άνασσα, για την τέρψη μου τις μικρές πήλινες αναθηματικές υππεύτρες, που χέρια πιστών εναπόθεσαν στο ιερό των Διοσκούρων... Τη βραδινή ανάσα του ποταμού...

Μια βραγιά με ανθισμένα ρόδα, μήνα Δελχίνω. Την θέαση της θάλασσας από το ακρωτήριο Ταίναρο ώρα δειλινού, όταν ντύνεται τα ουράνια χρώματά της»...

Αυτά -μεταξύ άλλων- τα υψηλόφρονα και ποιητικά είπε ο Λεωνίδας της Σπάρτης λίγο πριν την αυτοθυσία του ίδιου και των συντρόφων του στις περιώνυμες Θερμοπύλες της ανθρωπότητας.

...Και όταν σε λίγο κείτονταν όλοι στη γη, ο Λεωνίδας, απευθυνόμενος νοερά και θαμπά προς το νεαρό γιο του, ψιθύρισε: «Για κοίτα μας αυριανέ βασιλέα της ένδοξης Λακεδαίμονος· μόλις διαβήκαμε τα σύνορα της αθανασίας»...

Επίλογος του υπογράφοντος: Ναι, Ελένη Σαραντίτη, αξιότατη λακωνοπούλα, μας πρόσφερες ένα βιβλίο πολλαπλών τερπνό. Και χρήσιμο. Ιδιαίτερα στους καιρούς μας, τώρα. Τώρα που τη μικρή και Μεγάλη πατρίδα μας κάποιοι νεοβάρβαροι των παγκόσμιων συμφερόντων -με αφορμή και τις δικές μας αφροσύνες- θέλουν να την κατεβάσουν στα τάρταρα της ταπείνωσης. Το βιβλίο σου λοιπόν, Ελένη, μας δίδει και θάρρος για μιας άλλης πνοής «αντίσταση» στους καιρούς μας.

Καλές γιορτές... Με το νέο βιβλίο κοντά μας, στα χειμωνιάτικα τζάκια και τα χαγιάτια της άνοιξης. Για να δούμε τη Σπάρτη και το Λεωνίδα με άλλο μάτι.

Μηνάς Αναστασάκης